

Συμβούλιο
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Βρυξέλλες, 30 Νοεμβρίου 2023
(OR. en)

15971/23

SAN 699
SOC 823
EMPL 590
RECH 529
JEUN 275
EDUC 463
CULT 170
DIGIT 279
ENV 1378
ECOFIN 1280
FIN 1240

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

Αποστολέας: Γενική Γραμματεία του Συμβουλίου

Αποδέκτης: Αντιπροσωπίες

αριθ. προηγ. εγγρ.: 15053/23

Θέμα: Συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με την ψυχική υγεία

Επισυνάπτονται στο παράρτημα για τις αντιπροσωπίες τα ως άνω συμπεράσματα του Συμβουλίου, όπως εγκρίθηκαν από το Συμβούλιο EPSCO (Υγεία) κατά τη σύνοδό του στις 30 Νοεμβρίου 2023.

Συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με την ψυχική υγεία

Εισαγωγή

Πριν από την πανδημία COVID-19, τα προβλήματα ψυχικής υγείας έπλητταν ήδη περίπου 84 εκατομμύρια ανθρώπους στην ΕΕ, δηλαδή έναν στους έξι πολίτες, με κόστος 600 δισ. ευρώ ή 4 % του ΑΕΠ¹.

Σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας (ΠΟΥ), κατά το πρώτο έτος της πανδημίας COVID-19, η συχνότητα εμφάνισης του άγχους και της κατάθλιψης αυξήθηκε κατά 25 %. Η πανδημία επηρέασε ιδιαίτερα την ψυχική υγεία των νέων. Επιπλέον, οι γυναίκες επλήγησαν περισσότερο από τους άνδρες και τα άτομα με μη μεταδοτικά νοσήματα ήταν πιθανότερο να αναπτύξουν συμπτώματα ψυχικών διαταραχών.

Άλλες προκλήσεις, όπως ο επιθετικός πόλεμος της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας, η κλιματική κρίση, τα αυξανόμενα ποσοστά ανεργίας και το αυξανόμενο κόστος διαβίωσης, καθώς και οι πιέσεις του ψηφιακού τομέα και των μέσων κοινωνικής δικτύωσης, επιδείνωσαν περαιτέρω τα ήδη χαμηλά επίπεδα ψυχικής υγείας, ιδίως για τα παιδιά και τους νέους, καθώς και για τα άτομα με προβλήματα ψυχικής υγείας.

Η βελτίωση της ατομικής ψυχικής υγείας αποτελεί κοινωνική και οικονομική επιταγή. Το άρθρο 35 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης² προβλέπει ότι κάθε πρόσωπο δικαιούται να έχει πρόσβαση στην πρόληψη σε θέματα υγείας και να απολαύει ιατρικής περίθαλψης, σύμφωνα με τις προϋποθέσεις που ορίζονται στις εθνικές νομοθεσίες και πρακτικές. Κατά τον καθορισμό και την εφαρμογή όλων των πολιτικών και δράσεων της Ένωσης, εξασφαλίζεται υψηλού επιπέδου προστασία της υγείας του ανθρώπου.

¹ ΟΟΣΑ/Ευρωπαϊκή Ένωση (2018), Health at a Glance: Ευρώπη 2018: State of Health in the EU Cycle (Η υγεία με μια ματιά: Ευρώπη 2018: Η κατάσταση της υγείας στον κύκλο της ΕΕ), Εκδόσεις ΟΟΣΑ, Παρίσι/Ευρωπαϊκή Ένωση, Βρυξέλλες, https://doi.org/10.1787/health_glance_eur-2018-en

² Χάρτης θεμελιωδών δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (2000/C364/01), Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.: https://www.europarl.europa.eu/charter/pdf/text_el.pdf

Τον Ιούνιο του 2023, η Επιτροπή εξέδωσε την «Ανακοίνωση σχετικά με μια ολοκληρωμένη προσέγγιση της ψυχικής υγείας» για να στηρίζει τα κράτη μέλη και τα ενδιαφερόμενα μέρη στην αντιμετώπιση των προκλήσεων στον τομέα της ψυχικής υγείας στην ΕΕ. Στην ανακοίνωση επισημαίνονται τρεις κατευθυντήριες αρχές που θα πρέπει να ισχύουν για κάθε πολίτη: i) πρόσβαση σε κατάλληλη και αποτελεσματική πρόληψη, ii) πρόσβαση σε υψηλής ποιότητας και οικονομικά προσιτή ψυχική περίθαλψη και θεραπεία και iii) επανένταξη στην κοινωνία μετά την ανάρρωση³.

Η ανακοίνωση της Επιτροπής και οι δράσεις που αναπτύσσονται από τα κράτη μέλη παρέχουν τη βάση για μια νέα ολοκληρωμένη προσέγγιση της ψυχικής υγείας, η οποία θα προωθεί και θα προστατεύει την ευεξία και θα βασίζεται στην πρόληψη, καθώς και στην πολυσυμμετοχική προσέγγιση.

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

1. ΑΝΑΓΝΩΡΙΖΟΝΤΑΣ το καταστατικό του ΠΟΥ, σύμφωνα με το οποίο η υγεία είναι μια κατάσταση πλήρους σωματικής, ψυχικής και κοινωνικής ευεξίας και όχι απλώς η απουσία ασθένειας ή αναπηρίας, ενώ η απόλαυση του υψηλότερου δυνατού επιπέδου υγείας αποτελεί ένα από τα θεμελιώδη δικαιώματα κάθε ανθρώπου.
2. ΑΝΑΓΝΩΡΙΖΟΝΤΑΣ ότι η ψυχική υγεία είναι μία κατάσταση ψυχικής ευεξίας χάρη στην οποία οι άνθρωποι είναι σε θέση να αντιμετωπίζουν τις εντάσεις της ζωής, να αξιοποιούν τις ικανότητές τους, να μαθαίνουν και να εργάζονται καλά, και να συνεισφέρουν στην κοινότητά τους⁴.
3. ΛΑΜΒΑΝΟΝΤΑΣ ΥΠΟΨΗ ότι κάθε άτομο αδιακρίτως θα πρέπει να έχει πρόσβαση σε ποιοτικές βασικές υπηρεσίες υγειονομικής περίθαλψης, στο πλαίσιο της καθολικής υγειονομικής κάλυψης, όπως προβλέπεται στον Στόχο Βιώσιμης Ανάπτυξης 3 του θεματολογίου των Ηνωμένων Εθνών για το 2030⁵.

³ COM(2023) 298. Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με μια ολοκληρωμένη προσέγγιση της ψυχικής υγείας.

⁴ Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας, Ενημερωτικά δελτία του ΠΟΥ, «Mental health: strengthening our response» (Ψυχική υγεία: Ενίσχυση της ανταπόκρισής μας), 2022.

⁵ Στόχοι βιώσιμης ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών. Στόχος 3: Εξασφάλιση υγιούς ζωής και προώθηση της ευημερίας για όλους και σε όλες τις ηλικίες:
<https://www.un.org/sustainabledevelopment/health/>

4. ΛΑΜΒΑΝΟΝΤΑΣ ΥΠΟΨΗ υπόψη ότι κάθε άτομο, συμπεριλαμβανομένων των παιδιών και των νέων, θα πρέπει να έχει την ευκαιρία να μεγαλώνει και να ζει σε συνθήκες και περιβάλλοντα που προάγουν και υποστηρίζουν την ψυχική του υγεία.
5. ΑΝΑΓΝΩΡΙΖΟΝΤΑΣ τον ζωτικό ρόλο των οικογενειών στην προώθηση της ψυχικής ευημερίας των παιδιών και αναγνωρίζοντας ότι τα παιδιά που βιώνουν ιδρυματοποίηση ή αντιμετωπίζουν αστεγία παρουσιάζουν υψηλότερα προβλήματα ψυχικής υγείας.
6. ΕΚΦΡΑΖΟΝΤΑΣ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗ για την ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο *Ανακοίνωση σχετικά με μια ολοκληρωμένη προσέγγιση της ψυχικής υγείας*, που εκδόθηκε στις 7 Ιουνίου 2023, καθώς και για τις δυνατότητες χρηματοδότησής της ύψους άνω των 1,2 δισ. ευρώ και τις 20 εμβληματικές πρωτοβουλίες που αποσκοπούν στη στήριξη των κρατών μελών και των ενδιαφερόμενων μερών για την ουσιαστική βελτίωση της ψυχικής υγείας των πολιτών.
7. ΑΝΑΓΝΩΡΙΖΟΝΤΑΣ τη σημασία της βελτίωσης της ποιότητας ζωής των ατόμων με προβλήματα ψυχικής υγείας, των οικογενειών τους και των ατόμων που προσφέρουν φροντίδα επισήμως ή ανεπισήμως, με ιδιαίτερη έμφαση στην αντιμετώπιση του στιγματισμού και των διακρίσεων, όπως αναφέρεται στην ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με μια *ολοκληρωμένη προσέγγιση της ψυχικής υγείας*.
8. ΣΗΜΕΙΩΝΟΝΤΑΣ το ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, της 5ης Ιουλίου 2022, σχετικά με την ψυχική υγεία στον ψηφιακό κόσμο της εργασίας⁶.
9. ΛΑΜΒΑΝΟΝΤΑΣ ΥΠΟΨΗ τα συμπεράσματα του Συμβουλίου με θέμα «ψυχική υγεία και επισφαλής εργασία», στα οποία εξετάζονται οι διασυνδέσεις μεταξύ ψυχικής υγείας και εργασίας⁷.
10. ΑΝΑΓΝΩΡΙΖΟΝΤΑΣ τη σημαντική επιδείνωση της ψυχικής υγείας του πληθυσμού λόγω της πανδημίας COVID-19⁸.

⁶ Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 5ης Ιουλίου 2022 σχετικά με την ψυχική υγεία στον ψηφιακό κόσμο της εργασίας (ΕΕ C 47, 7.2.2023, σ. 63).

⁷ <https://www.consilium.europa.eu/el/documents-publications/public-register/council-concl/>

⁸ ΟΟΣΑ (2021), «Tackling the mental health impact of the COVID-19 crisis: An integrated, whole-of-society response (Αντιμετώπιση των επιπτώσεων της κρίσης COVID-19 στην ψυχική υγεία: Μια ολοκληρωμένη απάντηση για το σύνολο της κοινωνίας)», OECD Policy Responses to Coronavirus (COVID-19), Εκδόσεις ΟΟΣΑ, Παρίσι, <https://doi.org/10.1787/0ccaafa0b-en>

11. ΑΝΑΓΝΩΡΙΖΟΝΤΑΣ ότι η μοναξιά μπορεί να επηρεάσει σοβαρά την ψυχική υγεία. Στην ΕΕ, η μοναξιά αυξήθηκε και κινείται μεταξύ 22 % και 26 % σε όλες τις περιφέρειες, ως αποτέλεσμα της πανδημίας⁹.
12. ΣΗΜΕΙΩΝΟΝΤΑΣ την Έκθεση σχετικά με τα τελικά αποτελέσματα της Διάσκεψης για το Μέλλον της Ευρώπης¹⁰, στην οποία γίνεται έκκληση να βελτιωθεί η κατανόηση των προβλημάτων ψυχικής υγείας και να βρεθούν τρόποι αντιμετώπισής τους, συμπεριλαμβανομένης της ανάπτυξης ενός σχεδίου δράσης της ΕΕ για την ψυχική υγεία που θα παρέχει μια μακροπρόθεσμη στρατηγική για την ψυχική υγεία στην ΕΕ, μεταξύ άλλων γύρω από πτυχές όπως η έρευνα, η αντιμετώπιση του ζητήματος της διαθεσιμότητας επαγγελματιών, συγκεκριμένοι πληθυσμοί, όπως τα παιδιά και οι νέοι, και η δημιουργία, στο εγγύς μέλλον, ενός ευρωπαϊκού έτους αφιερωμένου στην ψυχική υγεία.
13. ΛΑΜΒΑΝΟΝΤΑΣ ΥΠΟΨΗ τη σύσταση του Συμβουλίου του ΟΟΣΑ σχετικά με μια ολοκληρωμένη πολιτική για την ψυχική υγεία, τις δεξιότητες και την εργασία, η οποία παρέχει συμβουλές σχετικά με τις αρχές πολιτικής για τα συστήματα υγείας, εκπαίδευσης και νεολαίας, τους χώρους εργασίας και τα συστήματα κοινωνικής πρόνοιας, ως τον πυρήνα μιας προσέγγισης ψυχικής υγείας σε όλες τις πολιτικές που συμβάλλει στην άρση των στεγανών στην πολιτική για την ψυχική υγεία¹¹.
14. ΣΗΜΕΙΩΝΟΝΤΑΣ την έκθεση με τίτλο «*Health at a Glance Europe 2022*», η οποία καταλήγει στο συμπέρασμα ότι ένας στους δύο νέους Ευρωπαίους ηλικίας 18-29 ετών αναφέρει μη καλυπτόμενες ανάγκες ψυχικής υγείας, ότι τα συμπτώματα άγχους και κατάθλιψης των νέων υπερδιπλασιάστηκαν σε αρκετές ευρωπαϊκές χώρες κατά τη διάρκεια της πανδημίας και ότι υπάρχει ανησυχητική αύξηση των αναφερόμενων ποσοστών αυτοκτονικής ιδεοποίησης (αυτοκτονικές σκέψεις)¹².

⁹ Baarek, J., Balahur, A., Cassio, L., d'Hombres, B., Pásztor, Z., Tintori, G., Loneliness in the EU — Insights from survey and online media data, EUR 30765 EN, Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Λουξεμβούργο, 2021, ISBN 978-92-76-40246-6, doi: 10.2760/28343, JRC125873

¹⁰ Διάσκεψη για το μέλλον της Ευρώπης. Έκθεση σχετικά με τα τελικά αποτελέσματα. Μάιος 2022. Διαθέσιμη στον ιστότοπο: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/new-push-european-democracy/conference-future-europe_el

¹¹ OECD Recommendation of the Council on Integrated Mental Health, Skills and Work Policy (Σύσταση του Συμβουλίου του ΟΟΣΑ σχετικά με μια ολοκληρωμένη πολιτική για την ψυχική υγεία, τις δεξιότητες και την εργασία), OECD/LEGAL/0420 (2022)

¹² ΟΟΣΑ/Ευρωπαϊκή Ένωση (2022), *Health at a Glance: Ευρώπη 2022: State of Health in the EU Cycle* (Η υγεία με μια ματιά: Ευρώπη 2022: Η κατάσταση της υγείας στον κύκλο της ΕΕ), Εκδόσεις ΟΟΣΑ, Παρίσι, <https://doi.org/10.1787/507433b0-en>

15. ΑΝΑΓΝΩΡΙΖΟΝΤΑΣ τις επιπτώσεις της συνεχιζόμενης κρίσης και της κατάστασης έκτακτης ανάγκης στον τομέα της υγείας, συμπεριλαμβανομένου του επιθετικού πολέμου στην Ουκρανία και των χωρών υποδοχής προσφύγων, με αποτέλεσμα την επιδείνωση της ψυχικής υγείας και της ψυχοκοινωνικής υγείας¹³, καθώς και την ανάγκη ανθρωπιστικής αντίδρασης και βοήθειας για ψυχοκοινωνική στήριξη, συμπεριλαμβανομένης της σεξουαλικής και άλλων μορφών έμφυλης βίας.
16. ΑΝΑΓΝΩΡΙΖΟΝΤΑΣ την ανάγκη για αποτελεσματική μεταφορά της παροχής υπηρεσιών ψυχικής υγείας από νοσοκομειακές υπηρεσίες σε συνολικές, ολοκληρωμένες υπηρεσίες ψυχικής υγείας και κοινωνικής φροντίδας σε περιβάλλοντα που βασίζονται στην κοινότητα¹⁴.
17. ΑΝΑΓΝΩΡΙΖΟΝΤΑΣ ότι οι κοινωνικοί, οικονομικοί και περιβαλλοντικοί καθοριστικοί παράγοντες, όπως οι φυσικές καταστροφές, έχουν αρνητικό αντίκτυπο στην ψυχική υγεία και αυξάνουν την ανάγκη για ψυχοκοινωνική στήριξη.
18. ΥΠΕΝΘΥΜΙΖΟΝΤΑΣ τα συμπεράσματα του Συμβουλίου του 2019 σχετικά με την οικονομία της ευημερίας, στα οποία καλείται η Επιτροπή να προτείνει μια στρατηγική της Ένωσης για την ψυχική υγεία¹⁵.
19. ΑΝΑΓΝΩΡΙΖΟΝΤΑΣ ότι εκτιμάται ότι υπάρχει έλλειψη εργαζομένων στον τομέα της υγείας στην ΕΕ και ότι ορισμένα κράτη μέλη αντιμετωπίζουν ελλείψεις σε επαγγελματίες ψυχικής υγείας, ενώ οι επενδύσεις στον τομέα της υγείας απαιτούν επίσης επενδύσεις στο εργατικό δυναμικό στον τομέα της υγείας.
20. ΕΚΦΡΑΖΟΝΤΑΣ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗ για το σχέδιο στρατηγικής (εργαλειοθήκη) για μια διεπιστημονική προσέγγιση της ανάπτυξης ικανοτήτων στον τομέα της ψυχικής υγείας, το οποίο η Επιτροπή σχεδιάζει να δρομολογήσει το 2024.

¹³ Παγκόσμια Συνέλευση Υγείας, 75. (2022). Εβδομηκοστή πέμπτη Παγκόσμια Συνέλευση Υγείας: Γενεύη, 22-28 Μαΐου 2022: ψηφίσματα και αποφάσεις, παραρτήματα. Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας. <https://apps.who.int/iris/handle/10665/365610>. Ψήφισμα WHA 75.11.

¹⁴ Ολοκληρωμένο σχέδιο δράσης για την ψυχική υγεία 2013-2030. Γενεύη, Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας. 2021. Άδεια:CC BY-NC-SA 3.0 IGO.

¹⁵ Συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με την οικονομία της ευημερίας: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-13432-2019-INIT/el/pdf>

21. ΕΚΦΡΑΖΟΝΤΑΣ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗ για την πρόοδο που έχει σημειώσει ο ΟΗΕ όσον αφορά τη Σύμβαση για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία (CRPD), τονίζοντας ότι οι διακρίσεις εις βάρος ατόμων λόγω σωματικής ή διανοητικής αναπηρίας συνιστούν παραβίαση των βασικών ανθρωπίνων δικαιωμάτων τους, καθώς και για την πρόοδο που έχει σημειώσει ο ΠΟΥ, για παράδειγμα με την πρωτοβουλία «Ποιοτικά δικαιώματα», η οποία προτείνει εργαλεία για την αξιολόγηση του σεβασμού των δικαιωμάτων στις υπηρεσίες ψυχικής υγείας και στα εργαλεία κατάρτισης, για παράδειγμα την ηλεκτρονική κατάρτιση σχετικά με την ψυχική υγεία, την ανάκαμψη και την κοινοτική ένταξη, η οποία αποσκοπεί στην καταπολέμηση του στιγματισμού.
22. ΛΑΜΒΑΝΟΝΤΑΣ ΥΠΟΨΗ το ολοκληρωμένο σχέδιο δράσης για την ψυχική υγεία 2023-2030 του ΠΟΥ και τον στόχο του αριθ. 2 που καθορίζει την ανάγκη παροχής συνολικών, ολοκληρωμένων και ανταποκρινόμενων στις ανάγκες υπηρεσιών ψυχικής υγείας και κοινωνικής φροντίδας σε περιβάλλοντα που βασίζονται στην κοινότητα.
23. ΛΑΜΒΑΝΟΝΤΑΣ ΥΠΟΨΗ το ευρωπαϊκό πλαίσιο δράσης του ΠΟΥ για την ψυχική υγεία κατά την περίοδο 2021-2025, το οποίο δείχνει ότι περίπου 119 000 ζωές χάθηκαν στην Ευρώπη το 2019 λόγω αυτοκτονίας, η οποία αποτελεί τη δεύτερη κύρια αιτία θανάτου των νέων (ηλικίας 15-29 ετών)¹⁶.
24. ΑΝΑΓΝΩΡΙΖΟΝΤΑΣ ότι τα προβλήματα ψυχικής υγείας συνδέονται με πολλές μορφές ανισοτήτων, όπως, για παράδειγμα, αντιμετωπίζουν τα άτομα που βρίσκονται σε ευάλωτη κατάσταση, οι μειονότητες, οι περιθωριοποιημένες ομάδες και τα άτομα που βρίσκονται σε μειονεκτούσες κοινωνικοοικονομικές καταστάσεις, συμπεριλαμβανομένων όσων λαμβάνουν υπηρεσίες μακροχρόνιας φροντίδας, τα άτομα που βιώνουν μοναξιά και κοινωνική απομόνωση, τα παιδιά και οι νέοι, οι ηλικιωμένοι, οι γυναίκες, τα ΛΟΑΔΜ άτομα¹⁷, οι καρκινοπαθείς, τα άτομα με αναπηρία, οι πρόσφυγες, οι μετανάστες, οι κρατούμενοι και τα άτομα που αντιμετωπίζουν έλλειψη στέγης. Αναγνωρίζοντας επίσης ότι η διάσταση της ισότητας των φύλων και η αρχή «κανείς στο περιθώριο» σύμφωνα με τους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών είναι ζωτικής σημασίας για την αντιμετώπιση των ανισοτήτων στον τομέα της ψυχικής υγείας.

¹⁶ Ευρωπαϊκό πλαίσιο δράσης του ΠΟΥ για την ψυχική υγεία 2021-2025. Κοπεγχάγη: Περιφερειακό γραφείο του ΠΟΥ για την Ευρώπη, 2022. Άδεια: CC BY-NC-SA 3.0 IGO. <https://www.who.int/europe/publications/i/item/9789289057813>

¹⁷ Βλ. τη στρατηγική της Επιτροπής για την ισότητα των ΛΟΑΔΜ 2020-2025 [COM (2020) 698 final]

25. ΑΝΑΓΝΩΡΙΖΟΝΤΑΣ ότι τα προβλήματα ψυχικής υγείας σχετίζονται με καθοριστικούς παράγοντες για την υγεία (όπως η πρόσβαση στην υγειονομική περίθαλψη, οι βιολογικοί και ψυχολογικοί παράγοντες, η διατροφή και σωματική άσκηση, η κατανάλωση αλκοόλ, ο καπνός και τα παράνομα ναρκωτικά), καθώς και με περιβαλλοντικούς, πολεοδομικούς, κλιματικούς, κοινωνικούς, πολιτιστικούς, οικονομικούς και εμπορικούς παράγοντες.
26. ΑΝΑΓΝΩΡΙΖΟΝΤΑΣ ότι η ενίσχυση των προστατευτικών παραγόντων, όπως ο τακτικός αθλητισμός και η σωματική άσκηση, καθώς και η συμμετοχή σε πολιτιστικές δραστηριότητες, μπορεί να ενισχύσει τη συνολική ψυχική υγεία και ευεξία των ανθρώπων και να μειώσει τον κίνδυνο ψυχικών παθήσεων¹⁸.
27. ΑΝΑΓΝΩΡΙΖΟΝΤΑΣ τη διερευνητική γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής του 2023 με θέμα «Μέτρα για τη βελτίωση της ψυχικής υγείας», η οποία υποστηρίζει την ανάπτυξη ανθρωποκεντρικών συστημάτων ψυχικής υγείας που ενδυναμώνουν τα άτομα¹⁹.
28. ΑΝΑΓΝΩΡΙΖΟΝΤΑΣ ότι η ψυχική υγεία και η σωματική υγεία συνδέονται ουσιαστικά και ότι τα άτομα που ζουν με σοβαρό πρόβλημα ψυχικής υγείας διατρέχουν μεγαλύτερο κίνδυνο να βιώσουν ευρύ φάσμα χρόνιων σωματικών παθήσεων και έχουν προσδόκιμο ζωής κατά 10 έως 20 έτη χαμηλότερο σε σχέση με τον γενικό πληθυσμό²⁰.
29. ΤΟΝΙΖΟΝΤΑΣ ΤΗ ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ της Σύμβασης για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία, ιδίως όσον αφορά την προστασία των ατόμων με προβλήματα ψυχικής υγείας.
30. ΥΠΕΝΘΥΜΙΖΟΝΤΑΣ ότι είναι σημαντικό να δοθεί συνέχεια στις συστάσεις που διατυπώνονται στη σύσταση Rec (2004) 10 της Επιτροπής Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης σχετικά με την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της αξιοπρέπειας των ατόμων με ψυχικές διαταραχές²¹.

¹⁸ Έκθεση στο πλαίσιο του έργου CultureForHealth (Πολιτισμός για την υγεία). Culture's contribution to health and well-being: a report on evidence and policy recommendations for Europe. (Η συμβολή του πολιτισμού στην υγεία και την ευεξία: έκθεση σχετικά με την τεκμηρίωση και τις συστάσεις πολιτικής για την Ευρώπη). Final_C4H_FullReport_small.pdf (cultureforhealth.eu)

¹⁹ SOC/760-EESC-2023

²⁰ Κατευθυντήριες γραμμές του ΠΟΥ για τη διαχείριση των σωματικών παθήσεων σε ενήλικες με σοβαρές ψυχικές διαταραχές. Γενεύη, Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας. 2018. Άδεια: CC BY-NC-SA 3.0 IGO. <https://iris.who.int/bitstream/handle/10665/275718/9789241550383-eng.pdf>

²¹ [https://www.coe.int/t/dg3/healthbioethic/Activities/08_Psychiatry_and_human_rights_en/Rec\(2004\)10%20EM%20E.pdf](https://www.coe.int/t/dg3/healthbioethic/Activities/08_Psychiatry_and_human_rights_en/Rec(2004)10%20EM%20E.pdf)

31. ΠΡΟΩΘΩΝΤΑΣ μια αξιολόγηση με βάση τα ανθρώπινα δικαιώματα για τις υπηρεσίες ψυχικής υγείας, με τη χρήση, μεταξύ άλλων, της εργαλειοθήκης του ΠΟΥ για τα δικαιώματα ποιότητας.

ΚΑΛΕΙ ΤΑ ΚΡΑΤΗ ΜΕΛΗ:

- α) ΝΑ ΔΩΣΟΥΝ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ σε ολοκληρωμένες πολιτικές και υπηρεσίες για την ψυχική υγεία και ευεξία και ΝΑ ΕΞΕΤΑΣΟΥΝ ΤΟ ΕΝΔΕΧΟΜΕΝΟ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ σχεδίων δράσης ή στρατηγικών για την αντιμετώπιση των πλέον επειγόντων και διαδεδομένων θεμάτων, όπως:
1. Εφαρμογή μιας προσέγγισης για την ψυχική υγεία σε όλες τις πολιτικές, η οποία θα υπερβαίνει την υγεία και θα περιλαμβάνει ως συναφείς παράγοντες ζητήματα σε άλλους βασικούς τομείς, όπως η απασχόληση, η εκπαίδευση, η ψηφιοποίηση (συμπεριλαμβανομένων των επιπτώσεων της τεχνητής νοημοσύνης), η κοινωνική προστασία, η οικονομική ασφάλεια, η έρευνα, η στέγαση, ο πολεοδομικός σχεδιασμός, η πρόσβαση στον πολιτισμό, τα μέσα ενημέρωσης και η επικοινωνία, το περιβάλλον και το κλίμα·
 2. Αναγνώριση των κοινωνικών, περιβαλλοντικών και οικονομικών καθοριστικών παραγόντων της ψυχικής υγείας·
 3. Βελτίωση της εκπαίδευσης σχετικά με τον γραμματισμό σε θέματα ψυχικής υγείας από νεαρή ηλικία, καθώς και για τους γονείς, ιδίως με τη χρήση του ευρωπαϊκού κώδικα για την ψυχική υγεία²² που θα καταρτιστεί από το 2024 και μετά·
 4. Προώθηση της ψυχικής υγείας και ευεξίας σε διάφορα πλαίσια καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής, με έμφαση στην ενίσχυση των προστατευτικών παραγόντων για την καλή ψυχική υγεία και την ανθεκτικότητά της, όπως η συμμετοχή στον αθλητισμό και τον πολιτισμό·
 5. Πρόληψη των ψυχικών προβλημάτων (μεταξύ άλλων πρόληψη των αυτοκτονιών, του αυτοτραυματισμού και της κατάθλιψης) σε διάφορα πλαίσια, όπως σχολεία, χώροι εργασίας και υγειονομικής περίθαλψης, γειτονιές, κοινότητες, συμπεριλαμβανομένου ενός συνδυασμού καθολικών, επιλεκτικών και ενδεδειγμένων προληπτικών παρεμβάσεων και μέτρων πολιτικής·

²² [Εκκλήση του HaDEA](#) προς τα ενδιαφερόμενα μέρη για τη θέσπιση κώδικα για την ψυχική υγεία: [Χρηματοδοτήσεις και διαγωνισμοί \(europa.eu\)](#)

6. Βελτίωση των συστημάτων και των υπηρεσιών ψυχικής υγείας ώστε να ανταποκρίνονται στις ανάγκες των ατόμων που αντιμετωπίζουν προβλήματα ψυχικής υγείας, με στόχο την ποιοτική καθολική υγειονομική κάλυψη·
7. Βελτίωση της έγκαιρης και ισότιμης πρόσβασης σε αποτελεσματική και ασφαλή περίθαλψη ψυχικής υγείας και του συντονισμού της, προώθηση της έγκαιρης διάγνωσης και της ολοκληρωμένης περίθαλψης μέσω υπηρεσιών ψυχικής υγείας που βασίζονται στην κοινότητα και προσανατολίζονται στην ανάρρωση·
8. Προώθηση τεκμηριωμένων πρακτικών στην περίθαλψη και τις υπηρεσίες ψυχικής υγείας, καθώς και θεραπείας βάσει κατευθυντήριων γραμμών, συμπεριλαμβανομένης της πρόληψης της χρήσης πολυφαρμακίας, όποτε είναι δυνατόν·
9. Προώθηση της πρόληψης, του έγκαιρου εντοπισμού και της φροντίδας ατόμων με αυτοκτονική συμπεριφορά και των συνεπειών της·
10. Ανάπτυξη δράσεων για την αντιμετώπιση της μοναξιάς στον γενικό πληθυσμό, με έμφαση στις ομάδες που διατρέχουν κίνδυνο μοναξιάς·
11. Διασφάλιση αποτελεσματικής εφαρμογής της υφιστάμενης ενωσιακής και εθνικής νομοθεσίας για την εγγύηση της ασφάλειας και της υγείας στην εργασία, την προώθηση της ψυχικής υγείας, της πρόληψης και της διαχείρισης ψυχοκοινωνικών κινδύνων και την ενίσχυση των πόρων για την ψυχική υγεία στον χώρο εργασίας·
12. Προώθηση δράσεων για τη διατήρηση ή την ενίσχυση της ψυχικής υγείας των επαγγελματιών υγείας·
13. Προώθηση της ψυχικής υγείας, της ανάπτυξης κοινωνικών και συναισθηματικών μαθησιακών δεξιοτήτων, της έγκαιρης ανίχνευσης και του προσυμπτωματικού ελέγχου σε εκπαιδευτικά περιβάλλοντα για τη στήριξη, τη διαχείριση και την προώθηση της ψυχικής υγείας των παιδιών και των νέων·
14. Προώθηση της πρόσβασης σε εξειδικευμένες υπηρεσίες ψυχικής υγείας για παιδιά που φοιτούν στο σχολείο·
15. Στήριξη της ανάπτυξης και της δημιουργίας διεπιστημονικού εργατικού δυναμικού στον τομέα της ψυχικής υγείας, με την ενσωμάτωση όλων των βασικών κλάδων για την παροχή ολιστικής προσέγγισης όσον αφορά την προαγωγή, την πρόληψη, τη θεραπεία και τη φροντίδα·

16. Τακτική συλλογή πρόσφατων και συγκρίσιμων δεδομένων και πληροφοριών για την παρακολούθηση της προόδου και την καθοδήγηση των επενδύσεων σε τομείς όπου απαιτείται πρόοδος μέσω διεθνούς συντονισμού·
17. Ενίσχυση των δράσεων για την επανένταξη των ατόμων στην κοινωνία, στο εργατικό δυναμικό και στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων για τις πολιτικές ψυχικής υγείας, καθώς και για την πρόληψη, στο μέτρο του δυνατού, υποτροπών μετά την αποϊδρυματοποίηση ή την επανένταξη·
18. Εξέταση του ενδεχομένου δημιουργίας πολυεπιστημονικής ομάδας σε κάθε κράτος μέλος, προκειμένου να διασφαλίζεται ότι η ψυχική υγεία λαμβάνεται υπόψη σε όλες τις πολιτικές, για την παρακολούθηση, με δείκτες, της εφαρμογής των πολιτικών για την ψυχική υγεία.

ΚΑΛΕΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ:

- α) ΝΑ ΣΤΗΡΙΖΕΙ τις πολιτικές των κρατών μελών για την ψυχική υγεία συνεχίζοντας να παρέχει στήριξη στα κράτη μέλη κατά την εφαρμογή της ανακοίνωσης σχετικά με μια ολοκληρωμένη προσέγγιση της ψυχικής υγείας και των 20 εμβληματικών πρωτοβουλιών της·
- β) ΝΑ ΥΠΟΒΑΛΕΙ έγγραφο επισκόπησης σχετικά με τις εμβληματικές πρωτοβουλίες που παρουσιάζονται στην ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με μια ολοκληρωμένη προσέγγιση της ψυχικής υγείας, το οποίο θα περιλαμβάνει επίσης χρονοδιάγραμμα για την υλοποίηση κάθε εμβληματικής πρωτοβουλίας και τον προϋπολογισμό που διατίθεται·
- γ) ΝΑ ΕΝΙΣΧΥΕΙ την ψυχική υγεία σε όλες τις πολιτικές με τη διασφάλιση συνεργειών εντός της Επιτροπής, καθώς και με τον συντονισμό με διεθνείς οργανισμούς και σχετικούς ενδιαφερόμενους φορείς σχετικά με δράσεις, εργαλεία και χρηματοδότηση που σχετίζονται με την ψυχική υγεία·
- δ) ΝΑ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΕΙ και ΝΑ ΑΝΑΛΥΕΙ την αποτελεσματικότητα και τα αποτελέσματα της υλοποίησης των εμβληματικών πρωτοβουλιών όπως ορίζονται στην ανακοίνωση της Επιτροπής, με βάση τους διεθνώς συμφωνηθέντες δείκτες από τους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης και τους στόχους του ΠΟΥ, σε στενή συνεργασία με τα κράτη μέλη μέσω της ομάδας εμπειρογνομόνων για τη δημόσια υγεία και ιδίως της υποομάδας της για την ψυχική υγεία·

- ε) ΝΑ ΕΝΘΑΡΡΥΝΕΙ την κατανόηση των ζητημάτων ψυχικής υγείας, ΝΑ ΕΥΑΙΣΘΗΤΟΠΟΙΕΙ το κοινό και ΝΑ ΠΡΟΩΘΕΙ την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών, όπως ορίζεται στην ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με μια ολοκληρωμένη προσέγγιση της ψυχικής υγείας·
- στ) Να στηρίζει τα κράτη μέλη και να συντονίζει τις δράσεις μέσω του προγράμματος «Η ΕΕ για την υγεία», καθώς και μέσω άλλων πρωτοβουλιών, όπως η ομάδα εμπειρογνομόνων για τη δημόσια υγεία, συμπεριλαμβανομένης της υποομάδας της για την ψυχική υγεία·
- ζ) ΝΑ ΔΙΝΕΙ ΙΔΙΑΙΤΕΡΗ ΠΡΟΣΟΧΗ σε ευάλωτες ομάδες που βρίσκονται σε μειονεκτική θέση από κοινωνικοοικονομική άποψη·
- η) ΝΑ ΠΡΟΩΘΕΙ ΚΑΛΥΤΕΡΑ και ΝΑ ΠΡΟΒΑΛΛΕΙ τις διάφορες δυνατότητες ενωσιακής χρηματοδότησης για ειδικές δράσεις στον τομέα της ψυχικής υγείας, λαμβάνοντας δεόντως υπόψη την αντιστοίχιση των δυνατοτήτων αυτών με τις ανάγκες και τις απαιτήσεις των κρατών μελών·
- θ) ΝΑ ΠΡΟΩΘΗΣΕΙ πρωτοβουλίες για τη στήριξη της ψυχικής υγείας και εκστρατείες επικοινωνίας στην ΕΕ μέσω ενός ευρωπαϊκού έτους ψυχικής υγείας, το οποίο θα πρέπει να πραγματοποιηθεί το αργότερο έως το 2029·
- ι) ΝΑ ΕΦΑΡΜΟΣΕΙ πολυεπιστημονικά προγράμματα κατάρτισης και ανταλλαγών για επαγγελματίες υγείας και κοινωνικής πρόνοιας και άλλους επαγγελματίες που έρχονται σε επαφή με άτομα σε διάφορες καταστάσεις (για παράδειγμα επαγγελματίες που εργάζονται σε σχολεία ή σε κέντρα ημερήσιας φροντίδας, εκπαιδευτές, προσωπικό ασφάλειας) με σκοπό να στηριχθούν και να προωθηθούν οι δεξιότητές τους στον τομέα της ψυχικής υγείας και η ποιότητα της περίθαλψης, καθώς και να ενισχυθεί η ανθεκτικότητα της ψυχικής υγείας τους.

ΚΑΛΕΙ ΤΑ ΚΡΑΤΗ ΜΕΛΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ:

- α) ΝΑ ΣΥΝΕΧΙΣΟΥΝ την πορεία προς μια ολοκληρωμένη προσέγγιση της ψυχικής υγείας το 2024 και μετέπειτα·
- β) ΝΑ ΕΝΘΑΡΡΥΝΟΥΝ τον σχεδιασμό και την υλοποίηση δράσεων και συστάσεων με τη μορφή σχεδίου δράσης της ΕΕ με βάση την προώθηση της ευημερίας για όλες τις πληθυσμιακές ομάδες σε ολόκληρο το ηλικιακό φάσμα, την πρόληψη προβλημάτων ψυχικής υγείας και την ενίσχυση της ανθεκτικότητας της ψυχικής υγείας. Επιπλέον, οι δράσεις θα πρέπει να επικεντρώνονται στη βελτίωση της προσβασιμότητας και της ποιότητας της περίθαλψης για άτομα με προβλήματα ψυχικής υγείας με απώτερο στόχο την κάλυψη των αναγκών του πληθυσμού·
- γ) ΝΑ ΠΡΟΩΘΗΣΟΥΝ μια ολοκληρωμένη προσέγγιση για την ψυχική υγεία και τη διατομεακή συνεργασία, προκειμένου να ενισχυθούν οι ευρείες, μακροπρόθεσμες προοπτικές πολιτικής και να παρασχεθούν ισορροπημένες συστάσεις πολιτικής·
- δ) ΝΑ ΕΣΤΙΑΣΟΥΝ στη μείωση των ανισοτήτων στον τομέα της ψυχικής υγείας που υφίστανται μεταξύ και εντός των κρατών μελών, καθώς και μεταξύ των κοινωνικοοικονομικών ομάδων, ιδίως εκείνων που βρίσκονται σε μειονεκτική κατάσταση, και να προωθήσουν την ισότητα και την καταπολέμηση των διακρίσεων ως εργαλείο πρόληψης, με ιδιαίτερη προσοχή σε όσες και όσους βρίσκονται σε ευάλωτη και περιθωριοποιημένη κατάσταση·
- ε) ΝΑ ΕΝΘΑΡΡΥΝΟΥΝ τη συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών και της Επιτροπής μέσω της ανταλλαγής εμπειριών και βέλτιστων πρακτικών στον τομέα της ψυχικής υγείας, ιδίως στο πλαίσιο της ομάδας εμπειρογνομόνων για τη δημόσια υγεία·
- στ) ΝΑ ΣΥΝΕΧΙΣΟΥΝ να συνεργάζονται για την ανταλλαγή εμπειριών και την ενσωμάτωση της ψυχικής υγείας σε όλες τις πολιτικές μέσω υφιστάμενων δομών στις οποίες συμμετέχουν βασικά ενδιαφερόμενα μέρη της κοινωνίας, συμπεριλαμβανομένων του δημόσιου τομέα, του μη κυβερνητικού τομέα/της κοινωνίας των πολιτών και του ιδιωτικού τομέα·
- ζ) ΝΑ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΟΥΝ το στίγμα της ψυχικής υγείας με την ανάπτυξη κατευθυντήριων γραμμών της ΕΕ για την εξάλειψη του στίγματος και των διακρίσεων, συμπεριλαμβανομένης της ευαισθητοποίησης για προβλήματα ψυχικής υγείας σε όλους τους τομείς της κοινωνίας·

- η) ΝΑ ΕΝΤΕΙΝΟΥΝ τις κοινές προσπάθειες για την καταπολέμηση των διακρίσεων, της ρητορικής μίσους, κάθε μορφής βίας, ιδίως της έμφυλης βίας και των αυτοκτονιών·
- θ) ΝΑ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΟΥΝ και ΝΑ ΠΡΟΩΘΗΣΟΥΝ την ενεργό συμμετοχή ατόμων με βιωμένη εμπειρία (χρήστες υπηρεσιών, οικογενειακοί φροντιστές κ.λπ.) και ΝΑ ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΟΥΝ τις υφιστάμενες και νέες γνώσεις σε πολυεπιστημονική κατάρτιση, μεταρρυθμίσεις στον τομέα της ψυχικής υγείας, έρευνα και ανάπτυξη πολιτικής·
- ι) ΝΑ ΔΙΕΥΚΟΛΥΝΟΥΝ την άσκηση των δικαιωμάτων στην οργάνωση των μονάδων ψυχικής υγείας.
-